Cena 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Organ Z.G Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Орган
ГП Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 4 (152) БЕЛАСТОК, 25 СТУДЗЕНЯ 1959 года ГОД IV

Да XXI з'езду КПСС

З народам і для народа

Гісторыя многіх палітычных партый сведчыць аб тым, што яны звычайна раслі, павялічвалі свой уплыў у гады, калі прыналежнасць да іх абяцала палітычныя і матэрыяльныя перавагі, садзейнічала кар'еры, росту дабрабыту. У гады гістарычных узрушэнняў такія партыі заўсёды перажывалі крызіс і перш за ўсё гаму, што не мелі глыбокіх карэнняў у народзе.

Аб іншым гавораць гісторыя Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Гэта партыя заўсёды, на ўсіх этапах свайго больш чым паўвекавога развіцця, атрымлівала і атрымлівае самую гарачую і актыўную падтрымку мас.

Так было ў перадрэвалюцыйны перыяд, у дні грамадзянскай вайны, у гады калектывізацыі.

Так было ў час другой сусветнай вайны.

Так было і ёсць на ўсіх этапах будаўніцтва новага жыцця ў СССР. Мірная стваральная праца на працягу дзесяцігоддзяў, кроў, пралітая ў баях за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы, думы і мары, акрыляючыя кожнага савецкага грамадзяніна, злілі ў адно савецкі народ і яго партыю.

Тысячамі бачных і нябачных ніцяў звязана Камуністычная партыя з народам. Асабліва важнае месца сярод іх займаюць масавыя арганізацыі працоўных, якія з'яўляюцца, па яскраваму выказванню У. І. Леніна, «рычагамі», «прыводнымі рэмнямі» ад партыі да мас. Да іх адносяцца Саветы дэпутатаў працоўных, прафесіянальныя саюзы, камсамол.

Праз камуністаў — членаў гэтых грамадскіх арганізацый — партыя аб'ядноўвае дзейнасць народных мас, накіроўвае іх намаганні да адзінай мэты — пабудовы камуністычнага грамадства.

З году ў год мацнеюць і развіваюцца сувязі народа і партыі. І, відавочна, самай лепшай гарантыяй іх магутнасці і сілы з'яўляецца тое, што партыя ва ўсёй сваёй працы карыстаецца выпрабаваным метадам пераконвання. Яна не дыктуе, не камандуе масамі, а на аснове іх уласнага вопыту, абагульнення прапаноў, ідучых з самых «нізоў», выпрацоўвае такія меры, якія ўспрымаюцца ўсім народам, як блізкая і родная справа.

Вядома, напрыклад, што пасляваенныя рашэнні Камуністычнай партыі па пытаннях далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР былі распрацаваны з улікам дасягненняў перадавых калгасаў, саўгасаў, МТС, з улікам вопыту перадавых працаўнікоў сельскай гаспадаркі. У памяці савецкага народа яшчэ свежыя ўспаміны аб тым, як праз некалькі месяцаў пасля вераснёўскага пленума ЦК КПСС 1953 года, калі былі зроблены толькі першыя крокі, партыя палічыла неабходным парайіцца з масамі, з перадавікамі сельскагаспадарчай працы. З гэтай мэтай у Крамлі былі скліканы ўсесаюзная нарада работнікаў МТС і саўгасаў, усерасійская нарада перадавікоў сельскай гаспадаркі. На гэтых нарадах ішла вялікая дзелавая размова, як аб станоўчым практычным вопыце, так і аб тым, што ўжо ўстарэла і таму павінна быць адменена.

Так сама шляхам падрабязнага вывучэння вопыту народных мас, рыхтаваліся і рашэнні партыі па далейшаму ўдасканальванню кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам у СССР. Абмеркаванне гэтай праблемы па сутнасці ператварылася ва ўсенароднае. Толькі за адзін месяц на заводах, фабрыках, будовах, ва ўстановах, навуковых арганізацыях, навучальных установах, калгасах, саўгасах, МТС было праведзена больш 514 тысяч сходаў, на якіх прысутнічала амаль 41 мільён чалавек. Звыш 2 мільёнаў 300 тысяч рабочых, калгаснікаў, служачых, вучоных, вучняў унеслі на гэтых сходах канкрэтныя заўвагі і прапановы. 68 тысяч чалавек выказалі сваю думку па праекту закона на старонках газет і часопісаў. У выніку гэтага перабудова кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам была ажыццёўлена з улікам самых каштоўных, правераных жыццём прапаноў мільёнаў працоўных.

(Працяг на стар. 2)

Люд беларускі

Як мы ўжо пісалі — выйшла з друку цікавая кніжка Міхала Федароўскага п. з. «Люд беларускі». Вось так выглядае вокладка гэтай кніжкі.

— Э, што там такое! Дзякуй богу, ночка не пятровая а пакровая. — кажа Сцяпан і захвочвае гасцей частавацца (Чытай на стар. 5 «З візітам у Клекіцкіх артыстаў»)

Насустрач III з'езду партыі

Гарадоцкая грамада слова на вецер не кідае

На здымку: будынак аптэкі.

Грамадская Рада нараловая ў Гарадку з поспехам выконвае свае абавязацельствы ў гонар III з'езду ПАРП і 1000-годдзя Польскай Дзяржавы. Менавіта: сцены пад асродак здароўя цалкам адгрузаваны — можна прыступаць да адбудовы, будынак пад аптэку незадоўга будзе аддадзены ўжо ў выкарыстанне.

На адбудову аптэкі жыхары Гарадка дабраахвотна ўплацілі каля 1.200 зл. З гэтага Зарэчанская і Кашаровая вуліцы, дзе жывуць найбяднейшыя жыхары Гарадка, уплацілі 844 злотых. Прыкладам няхай служыць работніца кравецкай фабрыкі ў Гарадку Валянціна Савіцкая, якая ахвяравала 50 злотых.

Аптэка аднак патрэбна не толькі для адной грамады Гарадок. Яна патрэбна і для іншых грамад, як: Валілы, Зубкі, Мастаўляны, Баброўнікі. І не шкодзіла б, каб і гэтыя грамады таксама падумалі, ды памаглі адбудаваць аптэку ў Гарадку. (х)

У камітэце па Ленінскіх прэміях

Камітэт па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва пры Савеце Міністраў СССР паведамляе, што на атрыманне Ленінскіх прэмій 1959 года ў галіне беларускай літаратуры паступілі наступныя кандыдатуры:

1. П. У. Броўка за раман «Калі зліваюцца рэкі».

2. У. Б. Карпаў за раман «За годам год»,

3) П. Е. Панчанка за зборнік «Вершы».

Пасадзілі 1000 дрэвак

Сяляне вёскі Новая Воля (Беластоцкі павет) выканалі свае абавязацельствы ў гонар III з'езду партыі. Восенню мінулага года пасадзілі яны 1000 маладых дрэвак, у тым ліку 120 пладовых.

У гэтым годзе сяляне Новай Волі распачнуць пабудову рэмізы, у якой будзе таксама змяшчацца бібліятэка, клуб і тэатральная зала. (аа)

Савецкі пасол перадаў нашаму таварыству кінаўстаноўку і 6 фільмаў

Днямі пасол СССР у Польшчы Пётр Андрэевіч Абрасімаў перадаў у карыстанне ГП БГ-КТ кінаўстаноўку і шэсць новых савецкіх фільмаў.

ГП БГ-КТ адразу наладзіла дэманстрацыю гэтых фільмаў на вёсцы. Цяпер паказваюцца яны на Сакольшчыне, пасля будуць дэманстравацца ў іншых паветах і нарэшце ў самым горадзе Беластоку.

Гэтага яшчэ ў „Ніве" не было!

?

Хутка пачнем друкаваць сенсацыйныя матэрыялы пра шпіёнаў. Факты і прозвішчы людзей будуць праўдзівыя. Шмат дакументальных здымкаў.

Акцыя разыгрываецца на... аб гэтым у наступных нумарах.

Польскі друк
у гонар 40-годдзя
Беларусі

У сувязі з 40-ой гадавінай БССР у польскім друку паявілася шмат матэрыялаў прысвечаных знамянальнай даце беларускага народу. Адзначым некаторыя з іх. І так «Трыбуна Люду» змясціла артыкул Монікі Варнэньскай, які мы перадрукоўвалі ў мінулым нумары. «Пшыязнь» на двух старонках друкавала багата ілюстраваны артыкул Уладзіслава Куліцкага п. з. «Падвойны юбілей».

«Глос працы» даў артыкул намесніка старшыні Планавай Камісіі БССР А. Чыжова п. з. «40 год прамысловасці Беларусі». «Громада Рольнік Польскі» змясціла ўспаміны Я. Надольскай з часоў нямецкай акупацыі на Палессі. У «Слове паўшэхным» выступіў віцэ-міністр асветы БССР С. Умрэйка з артыкулам пз. «Развіццё асветы ў БССР». «Газэта Кракоўска» змясціла артыкул МарыіВаладарскай п. з. «Краіна добрых людзей, скромных і працавітых». У «Навінах Жэшоўскіх» у артыкуле «40 год Савецкай Беларусі» пісаў Л. Павлоўскі. «Трыбуна Мазавецка» юбілей Беларусі адзначыла артыкулам п. з. «Знаёмімся з нашымі найбліжшымі суседзямі».

Спорт

Варшава — Мінск

У мінулую нядзелю ў Мінску адбылася сустрэча баксёраў паміж зборнымі Мінска і Варшавы. Перамаглі баксёры Мінска з лікам 12·8

Мікаян у ЗША

Можна з упэўненасцю сцвердзіць, што 1959 год у міжнароднай палітыцы пачаўся пад знакам двух савецкіх падарожжаў: першае — гэта ўдачны палёт створанага чалавекам спадарожніка сонца, другое — гэта выезд віцэ-прэм'ера ўрада СССР Анастасія Мікаяна ў Злучаныя Штаты.

Аб спадарожніку пісалася ўжо вельмі многа, мы ж затрымаемся на другім падарожжы, якое для астранаўтыкі хоць не мае такога вялікага значэння, як для нашага старога зямнога шара але ўсё ж-такі жывем мы яшчэ на Зямлі.

Прадстаўнік савецкага ўрада зрабіў на амерыканцаў такое ўражанне, якога нават ніхто не спадзяваўся. Па трох тыднях падарожжа, канферэнцыі і нарад мала хто на Захадзе памятае, што А. Мікаян прыбыў у Злучаныя Штаты як асоба прыватная, па запрашэнню савецкага пасла ў Вашынгтоне Меншыкава. Нічога дзіўнага, праграма візіту віцэ-прэм'ера СССР запоўнена канферэнцыямі, значэнне якіх выходзіць за рамкі таварыскіх гутарак.

З гэтай праграмы прыводжу толькі некалькі пунктаў:

5.І., Вашынгтон — спатканне з Далесам у дэпартаменце Штатаў;

6.І. Вашынгтон — размова з кіраўнікамі прафсаюзнай цэнтралі A.L.F. — CIO, а таксама з Ніксанам і Стасанам;

8.І., Дэтройт — прыём у прамысловых колах, а таксама наведванне даследчых інстытутаў Форда і Джэнерал - Моторс;

9.І. Чыкага — прыём У. Стэвенсона, контркандыдата Эйзенхауэра на пасаду прэзідэнта;

11.І. Сан-Францыска — размовы ў таварыстве замежнага гандлю;

15.І. Н'ю Йорк — візіт у Хамаршэльда ў ААН;

16. — 17.І. Вашынгтон — дзве сустрэчы з Далесам, а таксама амаль двухгадзінная канферэнцыя з прэзідэнтам Эйзенхауэрам.

На здымку: Прэзідэнт Эйзенхаўэр (злева) гутарыць з віцэ-прэм'ерам Мікаянам у Белым Доме. У сярэдзіне савецкі пасол у ЗША Меншыкоў.

Зразумела, грамадская думка ўсяго свету з велізарнай зацікаўленасцю чакала вынікаў гэтых апошніх размоў. І хаця паведамленні друку аб ёй вельмі скупыя, можна зрабіць вывад, што адбыўся поўны абмен думкамі, а можа быць таксама і збліжэнне поглядаў двух наймагутнейшых дзяржаў па найважнейшых міжнародных пытаннях, якімі з'яўляюцца раззбраенне і германская праблема. Асабліва публічная заява Далеса, што вольныя выбары не павінны быць адзінай дарогай да вырашэння германскай праблемы, паказвае на магчымасць далейшых размоў на тэму Сярэдняй Еўропы і самога Берліна.

Размовы віцэ-прэм'ера Мікаяна ў Злучаных Штатах не абмяжоўваліся выключна справамі палітычнымі. Віцэ-прэм'ер СССР вядомы там як эксперт у галіне гандлёвага абмену. Адсюль многа спатканняў з амерыканскімі прамыслоўцамі. Вынікамі іх павінна быць расшырэнне гаспадарчых адносін паміж Злучанымі Штатамі і Савецкім Саюзам. Мікаян шчыра гаварыў аб тым на канферэнцыі ў гасцініцы «Вальдорф Асторыя». Вось яго словы:

«Амерыканскі ўрад дазваляе вам (прамыслоўцам) прадаваць Савецкаму Саюзу прачышчаючыя сродкі, з якімі не вядома што рабіць, але забараняе вам высылаць у СССР пэўныя гатункі сталі, баючыся, што мы маглі б яе ўжыць пры будаўніцтве балістычных ракет». Пасля Мікаян з іроніяй гаварыў аб тым, што хаця да гэтага часу амерыканцы не прадавалі Савецкаму Саюзу такой сталі, усё ж ракеты, ды і зусім не найгоршыя Савецкаму Саюзу пабудаваць удалося...

У той час, калі пішу гэтыя словы, віцэ-прэм'ер Савецкага Саюза знаходзіцца ўжо ў дарозе. Вяртаецца ў Маскву на 3 дні раней ніж гэта было раней прадбачвана. Відавочна Мікаян зрокся ад паездкі на сонечную Фларыду, каб хутчэй перадаць змест адбытых ім перагавораў. Можа быць аднак пасля гэтага візіту адбудуцца далейшыя размовы паміж кіраўнікамі вялікіх дзяржаў, якіх ужо цэлы год чакаюць з нецярплівасцю народы. Можа быць, такім чынам, год пачаты, знамянальнымі савецкімі падарожжамі, прынясе хоць частковыя вырашэнні тых праблем, якія і ў далейшым застаюцца небяспечнымі для міру.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

З народам і для народа

Працяг са стараны 1.

Яшчэ шырэй савецкі народ абмяркоўвае праекты сямігадовага плана.

З вопыту развіцця сваёй дзяржавы савецкі народ вынёс цвёрдае перакананне, што без Камуністычнай партыі яму не ўдалося б дабіцца таго, што ён ужо мае і хутка будзе мець.

Аснавальнік савецкай дзяржавы У. І. Ленін вучыў, што камуністычнае грамадства будуецца «для забеспячэння поўнага дабрабыту і свабоднага ўсебаковага развіцця ўсіх членаў грамадства.» Іменна гэтай мэце прысвечана ўся дзейнасць Камуністычнай партыі, і канкрэтныя вынікі гэтай працы, яе рэальны плён бачыць цяпер савецкі народ, адчувае кожны грамадзянін СССР.

Жыццё савецкіх людзей зусім не падобна на тое, дарэвалюцыйнае, якое назаўсёды кануда ў вечнасць. І, што вельмі важна, змены датычыліся кожнага асобнага чалавека. Узяць такі важнейшы паказчык, як рэзкае скарачэнне смяротнасці насельніцтва. У параўнанні з дарэвалюцыйным часам сярэдняя працягласць жыцця насельніцтва Расіі павялічылася аж у два разы! А гэта гаворыць адразу аб усім, што датычыцца дабрабыту людзей. Пры савецкай уладзе простыя людзі атрымалі тое, чаго не купіш ні за якое багацце — другое жыццё!

Абапіраючыся на растучыя дасягненні ў гаспадарчым будаўніцтве, камуністычная партыя памнажае свае намаганні па задавальненню патрэб насельніцтва. Здаецца, зусім нядаўна адбыўся XX з'езд КПСС, а цудатворнасці яго дырэктыў ужо рэальна адчулі літаральна ўсе савецкія людзі.

У адпаведнасці з гэтымі дырэктывамі многія прадпрыемствы перайшлі на сямігадзінны рабочы дзень, а астатнія рыхтуюцца зрабіць гэта ў бліжэйшы час. Павышана заработная плата нізкааплачваемым рабочым і служачым, адменена плата за навучанне ў сярэдніх і вышэйшых навучальных установах. Павышаны нарыхтовачныя і закупачныя цэны на рад сельскагаспадарчых прадуктаў і зніжан сельскагаспадарчы падатак. Адменены абавязковыя пастаўкі дзяржаве сельскагаспадарчых прадуктаў уласнымі гаспадаркамі калгаснікаў, рабочых і служачых і г. д.

Яшчэ больш будзе зроблена ў бліжэйшыя гады.

Кантрольныя лічбы сямігадовага плана прадугледжваюць значны рост вытворчасці і спажывання ўсіх тавараў. Савецкія людзі будуць дастаткова забяспечаны высокаякаснымі прадуктамі харчавання, добротнай і прыгожай адзежай і абуткам. Жыхары гарадоў атрымаюць 15 мільёнаў новых кватэр, а ў сельскай мясцовасці будзе пабудавана не менш 7 мільёнаў новых дамоў. Значна пашырaецца вытворчасць мэблі, розных тавараў хатняга ўжытку. Вялікія сродкі будуць выдзелены на выплату пенсій, дапамогі для арганізацыі выхавання дзяцей, расшырэння, паляпшэння і падзешаўлення грамадскага харчавання.

Рэальныя даходы рабочых і служачых узрастуць за 7 год у сярэднім на 40 працэнтаў. На столькі ж павялічацца рэальныя даходы калгаснікаў. Прадугледжваецца новае, значнае павышэнне зарабатнай платы для нізка — і сярэдняаплачваемых груп працоўных. На працягу сямігодкі будзе пачаты пераход на пяцідзённы рабочы тыдзень з двума выхаднымі днямі без памяншэння зарабатнай платы. У выніку ў СССР будуць устаноўлены самы кароткі ў свеце рабочы дзень і самы кароткі рабочы тыдзень...

Савецкія людзі не саромеюцца, што сёння ў кожнай графе плана сустракаецца слова «будзе». З вопыту яны ведаюць, што калі Камуністычная партыя сказала «будзе», значыць, ва ўказаны тэрмін прагучыць «ёсць»

В. КІРСАНАЎ

Весткі ў БССР

XXIII з'езд Камуністычнай партыі Беларусі

14 студзеня ў Мінску адкрыўся XXIII з'езд Камуністычнай партыі Беларусі.

З дакладам «Тэзісы даклада таварыша М. С. Хрушчова «Кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гады» і задачы Кампартыі Беларусі» выступіў кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі таварыш К. Т. Мазураў.

Падвёўшы некаторыя вынікі гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ў Беларускай ССР, паказаўшы поспехі, дасягнутыя беларускім народам у прамысловасці і сельскай гаспадарцы, т. Мазураў паказаў асноўныя задачы сямігадовага плана ў галіне прамысловасці, транспарту і сувязі, капітальнага будаўніцтва, сельскай гаспадаркі.

«Важнейшымі задачамі развіцця народнай гаспадаркі Беларускай рэспублікі на 1959—1965 гады, — сказаў дакладчык, — з'яўляюцца далейшае развіццё машынабудавання, стварэнне нафтаперапрацоўчай прамысловасці, новых галін хімічнай прамысловасці, умацаванне паліўнай і энергетычнай базы, павелічэнне здабычы торфу.

Сельская гаспадарка рэспублікі будзе паранейшаму спецыялізавацца ў напрамку інтэнсіўнай малочнай і мясной жывёлагадоўлі, мясной свінагадоўлі, развядзення вадаплаўнай птушкі, па вытворчасці бульбы, ільну - даўгунцу і цукровых буракоў».

Умацоўваецца дружба студэнтаў

Паміж студэнтамі Гомельскага педагагічнага інстытута (БССР) і Быдгоскага настаўніцкага інстытута (ПНР) устанавілася моцная дружба. Пачалася яна з перапіскі студэнтаў. Потым гомельскія студэнты атрымалі запрашэнне наведаць Польшчу. Гэта была вельмі цёплая сустрэча. А нядаўна дэлегацыя польскіх студэнтаў гасціла ў гомельскіх студэнтаў.

Народнае і прыкладное мастацтва Савецкай Беларусі

Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі выпусціла багата ілюстраваны альбом «Народнае і прыкладное мастацтва Савецкай Беларусі».

Альбом адкрываецца ўступным артыкулам, у якім расказваецца аб гісторыі развіцця народнага і прыкладнога мастацтва Беларусі, а таксама аб поспехах гэтай галіны мастацтва, дасягнутых за гады Савецкай улады.

„Чырвоная Гайнаўка"

У сувязі з 40-ой гадавінай КПП Павятовы Камітэт ПАРП у Гайнаўцы выдаў цікавую кніжку Барыса Нікіцюка п. з. «Чырвоная Гайнаўка». Кніжка прысвечана рэвалюцыйным традыцыям Гайнаўшчыны. У ёй расказваецца аб дзейнасці КПЗБ, «Грамады» і іншых рэвалюцыйных арганізацый на тэрыторыі Гайнаўскага павета. Асабліва многа месца прысвечана страйкам у Гайнаўцы і Белавежскай пушчы. Аўтар кніжкі карыстаўся ўспамінамі былых удзельнікаў рэвалюцыйнага руху і архіўнымі матэрыяламі. Кніжка ілюстравана фотадакументамі, што прыдае ёй яшчэ большую вартасць. Выйшла тыражом 3.000 экземпляраў.

Шкада, што няма яе ў продажы ў Беластоку і іншых гарадах. Яе з цікавасцю чыталі б не толькі на Гайнаўшчыне.

Р. Л

ІВАН ЧЫКВІН

Хамелеоны або Забаронены смех

(У адным акце)

АСОБЫ:
ІВАН КРУЦІЛІЧ — кіраўнік землябробчага аддзела.
МАР'ЯНА — яго жонка.
ЦІМОХ ХВАСЦІКОЎСКІ — бухгалтар.
ВЕРА — сакратарка.
ПАВАЛ РАЗДОЛЛЕ — селянін з Пупавіч.
ІВАН ШЧУКА — зацікаўленая асоба.
I МІЛІЦЫЯНЕР.
II МІЛІЦЫЯНЕР

АКТ I

(Кабінет землябробчага аддзела Пасярэдзіне стол, на ім з боку тэлефон, паперы, кніжкі. З аднаго боку стала стаіць крэсла - фатэль, з другога — звычайнае. Пры сцяне шафа каля яе столік сакратаркі. У фатэлі сядзіць І. Круціліч — чытае. Бухгалтар — насупраць яго — піша. Гэта працягваецца нейкі момант).

З'ЯВА I.

(Бухгалтар Хвасцікоўскі падымаецца з-за папераў і глядзіць на кіраўніка. Нерашучы .)

ХВАСЦІКОЎСКІ: Гм, гм... прабачце, сябра Круціліч...

КРУЦІЛІЧ: *(уладным голасам)* Што?

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(устае)* Вось тут *(паказвае на паперу)* не магу зразумець. *(Перавешваецца цераз стол)* Вось тут

КРУЦІЛІЧ: Што тут мае быць?

ХВАСЦІКОЎСКІ: Дык вось іменна я і не знаю, прабачце, калі ласка. Ці гэта «а» мае быць на канцы, ці «я».

КРУЦІЛІЧ: Пішы «а», усёроўна, не перабірай...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Прабачце, калі ласка, сябра Круціліч Але мне здаецца, што гэта не «а», а «я».

КРУЦІЛІЧ: Дык пішы «я», усёроўна. *(Хвасцікоўскі зноў разглядае).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(па паўзе)* Прабачце, сябра Круціліч! Але мне так здаецца, што гэта не «я», а «а»

КРУЦІЛІЧ: *(з дакорам)* Ух ты!.. Дай сюды! *(бярэ).* Тут жа гаворыцца выразна аб зямлі — «зям-ля-ля». І трэба «я».

ХВАСЦІКОЎСКІ: Ах, праўда! А мне не прыйшло ў галаву прачытаць сказ і мучуся, ай-яй-яй. *(Піша. Праз нейкі момант).* Хвілінку, сябра Круціліч. Вось прашэнне нейкага селяніна *(Падае).*

КРУЦІЛІЧ: *(чытае)* Гм... Я, селянін Павал Раздолле, прашу... так, так... аб прыдзяленні мне 250 кілаграмаў.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Вось іменна! 250 кілаграмаў! Ці гэта не за многа?

КРУЦІЛІЧ: Здаецца, ён мае быць на днях. Мы з ім пагаворым Паперу быў прыслаў.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(радасна).* Так, мы ўжо з ім пагаворым. І справа пойдзе так, як ён сам захоча.

КРУЦІЛІЧ: Тааак! Гэта ўсё залежыць ад яго. Гэтае прашэнне на бок.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(хітра ўсміхаючыся)* Хе-хе-хе! Трэба ж умець жыць з людзьмі. *(Звоніць тэлефон Трубку бярэ Круціліч).* Галлё- галлё! Хто гаворыць? Ах, гэта ты, сінёра! Так... Зараз прыеду... Па, мая зорка! *(Устае)* Я на гадзіны дзве выязджаю — жонка патрабуе. Калі што, скажы — у павет выбраўся з рання.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Не турбуйцеся, сябра Круціліч. Мы ж свае людзі. *(Круціліч прыязна хлопае яго па плячах).*

КРУЦІЛІЧ: Узнагароду, а мо' і медаль атрымаеш за працу. Такіх людзей як ты — цаню. *(Выходзіць, а ў той час Хвасцікоўскі накручвае нумар тэлефона).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: Галлё! Гэта ты, Маня? . Ах, цешуся... так... дык што ж? Ну, не, як можа быць... Не і не .. Вось добра... Згодны, каханая, так! Так вось дагаворымся... да-гаворымся! Ты прыйдзеш у парк?.. Я буду чакаць Не забудзь толькі, а то я празябну... так так Машачка? . На колькі гадзін? Гэта ты ўжо назнач .. Што? на восем? Ну добра, добра! Чакаю ча-ка-юююю.. *(сядае ў фатэль Круціліча. Раптам уваходзіць Раздолле, кланяецца).*

З'ЯВА II

РАЗДОЛЛЕ: Дзень добры, паночку. Ці вы будзеце кіраўніком?

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(праз усю сцэну будзе захіляцца)* Так. Што хацелі?

РАЗДОЛЛЕ: Я злажыў сваё прашэнне аб прызначэнні...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Гэта вы з Пупавіч?

РАЗДОЛЛЕ: Так, так, той самы Маё прозвішча — Раздолле Павал, а па бацьку Нічыпаравіч.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Таак! Толькі вось што *(Павышае голас)* Усе паперы ў майго намочніка, бух-

(Працяг са стар. 4)

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку — № 8

ЯША БУРШ

Яша Бурш (Яку[…] Анісовіч) нарадзіўся ў 1929 годзе ў […]навічах. Пачатковую школу скончыў у родным горадзе Сярэднюю ў Торуні (Гуманітарны Ліцэй). Вышэйшую (Акадэмія Штук […] Пекных) у Варшаве Працуе настаўнікам.

Друкавацца пачаў у «Ніве» (подпісваў свае вершы і артыкулы двайным іменем Ян-Станіслаў).

* * *

ня хочу многа ў жыцці
ні тых палацаў што ўзняліся
ні славы што гудзе
днём і ноччу па зямлі
хацеў бы каб цвілі
у садах яблыні й чарэшні
каб пахла рута пад вуглом
каб разнёс подых вешні
па свеце арамат мацейкі
на градах гарбузы жаўцелі
хацелі жыць старэчы
дзіцё з сонейкам гуляла
а ці ж мала
каб ліст зелёны
зялёным вечна быў
каласок зерняты даспяліў
ўсё часу свайго дачакала

* * *

мальвы цвітуць у гародзе
півоніі развіваюць пялёсткі
бел… рука надзейкі
вышывае абрус шорсткі
голдзе каханая
голдзе
уколеш іголкаю ў пальчык
на абрусе
жывыя смяюцца
кветачкі не ілюзіі
вецер улёе з жалюзі
гоп чык-чык
маленькі хлапчына
скажы
як гэтыя кветкі завуцца
дзяўчына
вышывае лятуценні
цені
непраспаных начэй
сэрца ў лісткі зашывае
тут вось
вусны ушыты
там вочы
з пад пялёсткаў глядзяць
у клубочку
пэўна шчасце завіта
а-псік
кот хоча яго разматаць

* * *

лісток лятуценняў
упаў на стол
лёгкі як пух лебядзіны
настаўляю прыпол
не заўважыў
адчынена акно
вецер - скразняк

так бывае са шчасцем
капразна
як семнаццацігодка
як матылёк
не на кожную кветку садзіцца
але добра
што шчасце сніцца
адзінокі
мае да каго высылаць
лісток лятуценняў

* * *

Ой! — забяры букет...
ня хочу бачыць —
не, не...

Перламутравы пялёсткі
ападаюць...

Два дні таму
ячы раслі і пахлі —
зрэзала гандлярка!...

Я іх купіў,
каб у маіх вачах канаглі
— Ня хочу бачыць...
Не, не
Ячы ж пахлі мне
нават уміраючы...
— выпаўнялі сваё прызначэнне.

Забяры!
Ня хочу бачыць —
не, не...
Мяне мучыць
іх прызначэнне.

* * *

прыглядзься
слязе
маленькая кропля
ўвесь свет абягае
зладняе векі
нясе
адбівае ўсе з'явы
багатае ўлонне яе

* * *

зямля
зелень пялёнкай паслала
пад поламі дрэў
цені паснулі
вечар з цікавасці
замоўк
і развіцца
на сіняжывотае неба
якое
неспяшаючыся
зусім без болю
на зялёныя пялёнкі зямлі
родзіць месяц
залаты месяц
з рабым тварам
вобмацкам паўзе
па ўвогнутым жываце неба
каб зорку паесаць

Зборнік вершаў беларускіх паэтаў у Польшчы падрыхтаваны да друку

Ужо падрыхтавана да друку першы зборнік вершаў беларускіх паэтаў, якія жывуць у Польшчы. У зборнік увайшлі вершы 13 паэтаў. Гэта значыць усіх чые вершы друкаваліся на старонках «Нівы». Як мы ўжо паведамлялі, зборнік выдаецца як грамадскі чын членаў Літаратурнага аб'яднання пры нашай рэдакцыі ў гонар 40-ой гадавіны БССР. У продажы зборнік павінен паступіць у другой палове лютага. Выходзіць тыражом 2.000 экземпляраў.

У штодзённай працы з людзьмі

Старшыню прэзідыума ГРН у Нурцы, Бельскага павета, грамадзяніна Аляксандра Гуля, нажаль, я не застаў у прэзідыуме.

— Пайшоў з самай раніцы ў вёску Красновесь, — адказаў на маё пытанне малады хлопец, тэхнічны работнік прэзідыума. Ён у нас такі непаседа, што мала калі яго сустрэнеш у прэзідыуме. Усё па вёсках ходзіць, усё з людзьмі мае справы, — прагаварыў хлопец з нейкай любоўю ў голасе.

І праўда, старшыня не любіць засяджвацца ў прэзідыуме. Ды ці ж мала ў яго спраў? А ў звычаі старшыні заўсёды раіцца з сялянамі, супольна з імі абмяркоўваць розныя агульныя справы. Выдатны гэты, варты наследвання звычаі старшыні—засвоіў яшчэ ў часы санацыі, калі па даручэнню ячэйкі КПЗБ ішоў неаднойчы ў далёкія вёскі. Менавіта з таго часу і засвоілася ў старшыні любоў да народа, вера ў яго мудрасць і сілу, чым ён і цяпер кіруецца ў сваёй штодзённай працы.

Любяць і паважаюць тут людзі Аляксандра Гуля. І што найважнейшае, вераць у яго словы. Мо' і таму сяляне грамады Нурэц заўсёды першыя ў павеце выконваюць свае абавязкі. Вось і ў мінулым годзе ўжо ў пачатку снежня яны амаль у 100 прац. выканалі план абавязковых паставак збожжа і мяса.

Балючая справа ў вёсках грамады Нурэц — гэта вельмі дрэнны стан дарог. Яны пераважна або пясчаныя, або такія забалочаныя, што і праехаць цяжка. Справа перабудовы дарог была аднойчы абмеркавана на пасяджэнні прэзідыума.

— Няма нам на каго спадзявацца, — гаварыў старшыня А. Гуль. Трэба ўласнымі сіламі прыступіць да працы. Карысць жа з гэтага будзе перш за ўсё нам самім.

І вось працаўнікі прэзідыума на чале са сваім старшынёй у паасобных вёсках арганізавалі сходы сялян. Ініцыятыва прэзідыума была падтрымана сялянамі. Яны ўласнымі сіламі прыступілі перш за ўсё да перабудовы дарог у вёсках. У выніку супольнай працы ўложаны новыя брукаваныя вуліцы ў вёсках Шашылы, Красновесь, Дубна, агульнай даўжынёй 2.070 метраў. Апошнім часам і сяляне вёскі Нурэц вырашылі ўлажыць новы брук у сваёй вёсцы. Было пастаноўлена, што кожны селянін звязе насупраць сваёй хаты кубічны метр каменняў, а пасля супольна прыступяць да брукавання. Перадавікі ў гэтай працы — члены партыі. Напрыклад, Іван Гуль ужо перавыканаў сваю норму звозкі каменняў. Супольная праца ў грамадзе Нурэц пачынае набываць усё большую папулярнасць. Нядаўна жыхары Красновесі грамадскім чынам распачалі будову пажарніцкай рэмізы. Ёсць таксама прапанова, каб грамадскім чынам прыступіць да будовы школы ў Нурцы або Дубне. Цяпер тут 7-класная школа змяшчаецца ў 3-ох невялічкіх сялянскіх хатках. Умовы да навукі не найлепшыя.

Сяляне тут усё больш цікавяцца жывёлагадоўляй.

А што найважнейшае, пераканаліся, якую вялікую ролю адыгрывае ў развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці адпаведнае загаспадараванне забалочаных сенажацяў, якіх, дарэчы, ёсць тут яшчэ не малы абшар. Грамадская рада ўсебакова падтрымлівае выбраны сялянамі напрамак сельскагаспадарчай вытворчасці. З пачаткам наступнага года рада намерана арганізаваць сялян на далейшае загаспадараванне сенажацяў грамадскім чынам.

— Не ўсё ж спадзявацца на дзяржаву, калі ёсць магчымасці сваімі супольнымі сіламі правесці тую ці іншую працу! Карысць жа з гэтай працы ў першую чаргу атрымаюць самі сяляне. Сёлета ў зімовы перыяд па ініцыятыве партыйнай арганізацыі ў Нурцы створан курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, выкладчыкам якога з'яўляецца сакратар прэзідыума ПРН — грам. Багуслаў Гжэсік. Пакуль што а курс ходзяць толькі члены партыі. Але як на пачатак і гэта добра. Мо' з часам, калі сяляне пераканаюцца ў неабходнасці пастаяннага павелічэння ўзроўню сельскагаспадарчых ведаў, будзе больш жадаючых.

І так, у штодзённай працы з людзьмі, настаянна клапоцячыся аб іх лёсе, рада здабыла давер і пашану сялян. А гэта важна

В. БАРШЧЭЎСКІ

Крыху аб страхоўцы

Ад 10 снежня 1958 года абавязвае новы закон аб маёмасным і асабістым страхаванні. З агульных і незаўсёды дакладных паведамленняў перыядычнага друку некаторыя зразумелі, што паводле новага закону зносіцца абавязковае страхаванне і ўводзіцца выключна дабраахвотнае.

Такое разуменне новага закону з'яўляецца няправільным. Новы закон прадугледжвае як абавязковае, так і дабраахвотнае страхаванне. Абавязковаму страхаванню падлягаюць асабліва: будынкі ад агню, гэтае страхаванне з'яўляецца адначасова страхаваннем ад паводкі, буры і іншых стыхійных бедстваў, далей — рухомая маёмасць у сельскай гаспадарцы — ад агню, коранеплодаў ад граду і паводкі.

Апрача абавязковага страхавання закон прадугледжвае дабраахвотнае. Гэта справа мае быць урэгулявана асобным распараджэннем Рады Міністраў.

У выпадку здарэння, якое дае правы пакрыўджанаму да атрымання звароту страт, трэба звяртацца да Павятовага Інспектара ПЗУ.

Незадаволены пастановай Інспектара можа на працягу 30 дзён ад дня даручэння яму пастановы зложыць скаргу ў Ваяводскі аддзел ПЗУ. Калі хто не згаджаецца з пастановай Ваяводскага аддзела, або на працягу 30 дзён не зложыў скаргі на пастанову Павятовага Інспектара, дык можа скіраваць справу ў суд. Справу ўнесці ў суд можна толькі на працягу шасці месяцаў ад даручэння пастановы Павятовага Інспектара, або Ваяводскага аддзела. Той, хто не датрымае паданых вышэй тэрмінаў, траціць права скаргі і мусіць пагадзіцца з пастановай органаў ПЗУ.

Таксама траціць права да атрымання страхоўкі той, хто праз тры гады не пачынае старацца аб выплаце страхоўкі.

В. С.

С. П. МАРГУНСКІ

3)

Контррэвалюцыя на ўслугах акупантаў

Пытанне аб дзяржаўным ладзе Беларусі паўстала перад цэнтральным і мясцовымі партыйнымі і дзяржаўнымі органамі адразу ж пасля ўстанаўлення ў Беларусі савецкай улады.

Пры вырашэнні пытання аб дзяржаўным ладзе Беларусі ставілася пытанне аб тым, ці быць Беларусі рэспублікай, ці аўтаномнай вобласцю ў складзе РСФСР. Прыхільнікі абласніцтва з выканаўчага камітэта Заходняй вобласці і фронта адстойвалі пункт гледжання, што Беларусь павінна быць аўтаномнай вобласцю РСФСР. У вырашэнні гэтага пытання ўдзельнічалі шырокія масы рабочых і працоўных сялян Беларусі.

Цэнтральны Камітэт партыі бальшавікоў, улічваючы імкненні працоўных Беларусі, у лістападзе 1917 года паставіў пытанне аб неабходнасці стварэння Беларускай ССР. 2 снежня 1917 года Савет Народных Камісараў прыняў рашэнне аб скліканні ў канцы лютага 1918 года Усебеларускага з'езду Саветаў, на якім павінна было быць вырашана пытанне аб утварэнні БССР.

Уся практычная работа па падрыхтоўцы стварэння беларускай дзяржаўнасці ажыццяўлялася Цэнтральным Камітэтам партыі і асабіста У. І. Леніным.

Нечаканае наступленне імперыялістычнай Германіі на савецкую краіну, якое пачалося 18 лютага 1918 года, на некаторы час перарвала сацыялістычнае будаўніцтва Беларусі. Выканаўчы камітэт Заходняй вобласці і фронта эвакуіраваўся ў Смаленск, дзе 11 красавіка 1918 года аб'яднаўся з Віцебскім і Магілёўскім губернскімі выканкомамі. У выніку гэтага аб'яднання быў створан выканаўчы камітэт Савета Заходняй Камуны, які з'яўляўся органам дзяржаўнай улады на неакупіраванай тэрыторыі Беларусі.

Беларускія буржуазныя нацыяналісты, спадзяючыся на дапамогу нямецкіх акупантаў, імкнуліся захапіць уладу ў Беларусі. «Выканаўчы камітэт «Беларускай рады», які знаходзіўся ў падполлі, пасля таго, як немцы занялі Мінск, аб'явіў сябе Часовым урадам Беларусі («Народны Сакратарыят Беларусі»). «Беларуская рада» пераіменавала сябе ў парламент беларускай рэспублікі.

У гэты час у Вільні была сфарміравана другая «Беларуская рада» на чале з Антонам Луцкевічам, якая так, як і Мінская рада, аб'явіла сябе Часовым урадам Беларусі, заклікаючы ўрады Заходніх дзяржаў, асабліва Германіі, аказаць ёй дапамогу ў стварэнні Літоўска-Беларускай дзяржавы ў межах былога Вялікага Княства Літоўскага.

Нямецкія акупацыйныя ўлады для прыкрыцця сваіх захопніцкіх мэт імкнуліся прыдаць акупацыі знешне «прыстойны» і нават «законны» выгляд і вырашылі выкарыстаць для гэтага беларускіх нацыяналістаў. Яны прапанавалі абедзвюм радам аб'яднацца на працягу 3-ох дзён. Пад дыктоўку нямецкага камандавання быў сфарміраван антынародны беларускі ўрад у склад якога ўвайшлі буйныя памешчыкі, капіталісты і духавенства на чале з. А. Луцкевічам. Гэты ўрад 25 сакавіка 1918 года апублікаваў дэкларацыю аб незалежнасці «Беларускай народнай рэспублікі». Гэты самазваны антынародны, контррэвалюцыйны па сваёй сутнасці ўрад, не меў ніякай улады і быў чужы беларускаму народу. Ён з'яўляўся толькі цацкай у руках нямецкіх захопнікаў, шырмай, якая выгадна прыкрывала акупацыю Беларусі германскімі імперыялістамі, і ўяўляў сабою просты дадатак акупацыйных улад. Пасля выгнання ў снежні 1918 года нямецкіх акупантаў з Беларусі члены гэтага ўрада знайшлі для сябе сховішча спачатку ў Вільні і Германіі, а потым у ЗША

Што ў Закапаным можна весела і прыемна пакатацца на лыжах — ведае кожны. Але Закапанае далёка.

На Беласточчыне таксама ёсць магчымасці вельмі прыемна пазаймацца зімовым спортам

На здымку: на лыжах у аколіцах Агароднічак каля Беластока. *фота — Касакоўскі*

Хамелеоны або Забаронены смех

(Працяг са стар. 3)

галтара, якога я выслаў у павет. І, значыць, сёння не магу вам нічога сказаць кан-крэтнага.

РАЗДОЛЛЕ: Можа знаеце, калі менш-больш, гэта значыць у якім часе, будзе можна дазнацца.

ХВАСЦІКОУСКІ: Я сказаў: Усё залежыць ад бухгалтара.

РАЗДОЛЛЕ: Я думаў, мо' нейкая камісія ёсць, ці як тут.

ХВАСЦІКОУСІ: Глупства, камісія для фармальнасці, рэшта — бухгалтар, ну і я.

РАЗДОЛЛЕ: Ого, важная асоба — бухгалтар, як так. А, а як яго прозвішча?

ХВАСЦІКОУСКІ: Прозвішча? Зараз, зараз... Са, са, Сабачэўскі.

РАЗДОЛЛЕ: Нядаўна настаў?

ХВАСЦІКОУСКІ: Новы...

РАЗДОЛЛЕ: Як кіраўніку магу вам сказаць, якіх вы маеце людзей. Спярша, здаецца (дакладна не ведаю, першы раз тут), быў нейкі асталоп Хвасцікоўскі *(Хвасцікоўскі няясна штось мармыча)* Той Хвасцікоўскі, божа ж мой, што на яго людзі гавораць. Падліза... А цяпер, кажаце, Сабачэўскі? Хіба сябры, што і вадою не разальеш.

ХВАСЦІКОУСКІ: *(уладна)*. Прашу глупств у казённым доме не гаварыць. Гэта ўсё брахня на чэсных людзей, якія жывуць так сама, як і іншыя.

РАЗДОЛЛЕ: Прабачце, паночку, калі славечка вылезла. Але слова праўды звязаць не можна. *(Кланяецца)*. Да пабачэння! *(Выходзіць)*.

ХВАСЦІКОУСКІ: *(Зрываецца)*. Ах, праклятый! Асталопам назваў. Ну, атрымае ён тых... Я яго навучу. *(хутка ходзіць па кабінеце сюды-туды з заложанымі назад рукамі)*. Ах, падлюга! Ах, мярзавец! Ах, мужык! Ах... *(Голасна пазяхае)*. А-а-а-а! спаць чалавеку хочацца. Эх, каб расцягнуўся ў фатэлі і даў храпака. Але што ж! Круціліч наляціць, а тады — фырр! — і з пасады зляцеў. *(Чуваць крокі. Хвасцікоўскі спешна сядае за стол — піша. Уваходзіць сакратарка Вера)*.

З'ЯВА III

ХВАСЦІКОУСКІ: Ах, гэта вы? Я думаў што і...

ВЕРА: Спужаліся? Вядома ж, вядома...

ХВАСЦІКОУСКІ: *(кідае пісаць)* Ну, не думайце, што я такі баязлівец, о не! Мне хай бы сам міністр зайшоў сюды, то я ані-ні, зразумела?!

ВЕРА: Ой, штось вы крыху перацягваеце. Ці не за многа?

ХВАСЦІКОУСКІ, Не верыце, мне, Вера?

ВЕРА: Веру, не веру...

ХВАСЦІКОУСКІ: Так, ад вас можна спадзявацца. Вы ўсё, як не людзі.

ВЕРА: Памыляецеся. Залежыць, якія людзі, ды зрэшты, што вы маеце пры тым на ўвазе? Колькі ўжо разоў чула я ад вас гэты прытык.

ХВАСЦІКОУСКІ: *(смеючыся)* Вось цяпер мне прыходзіцца смяяцца з вас. Вы не разумееце жыцця, Вера, ой, не разумееце. І таму вы павінны ўмець жыць з людзьмі, калі трэба...

ВЕРА: Я жыву досыць добра.

ХВАСЦІКОУСКІ: Тым лепш, але...

ВЕРА: Ніякага «але»! А калі ў тым справа, жыву не з вашага хлеба. І нікога не крыўджу...

ХВАСЦІКОУСКІ: Ай-яй, што ж за прамова, *(Смяецца)*. А-ха-ха-ха! Якія ж вы чулыя на людскія справы, гуманістычныя. Шкада мне вашага таленту.

ВЕРА. Смейцеся, смейцеся. Прыдзе час і мы пасмяемся — вам забаронім.

ХВАСЦІКОУСКІ: Але ж напужаў, аж страхі ўзялі нашу сакратарку.

ВЕРА: Вам на гэта хопіць часу, а работа валіцца.

ХВАСЦІКОУСКІ: Паважаная Вера, не крытыкуйце ж так моцна!

ВЕРА: Дзе ж ваша храбрасць?

ХВАСЦІКОУСКІ: Здаюся, толькі маўчыце, калі ласка. Цее... цее...: хтось ідзе: *(уваходзіць Круціліч)*.

(Працяг у наступным нумары).

З візітам у Кленіцкіх артыстаў

Вечарам другога дня праваслаўных Каляд у вёсцы Кленікі (Гайнаўскі пав.) было шумна. Перад будынкам мясцовай школы вялікі натоўп народу. Адбываецца тут прадстаўленне двух беларускіх п'ес — «Паўлінкі» і «Мікітаў лапаць». Зала перапоўненая людзьмі. Усе з вялікай нецярплівасцю чакаюць пачатку спектакля. Не менш нецярплівяцца і маладыя артысты — яны ж упершыню выступаюць на сцэне з беларускай п'есай — або, як кажуць гаспадары, з «камэдыйкай».

Нарэшце. Заслоны рассунуліся. На сцэне густоўна ўдэкараванай беларускімі дыванамі сядзіць прыгожая Паўлінка, дачка Крыніцкіх... Гэта пачалося прадстаўленне п'есы «Паўлінка», якую напісаў вялікі пясняр Беларусі Янка Купала.

«Ой, пайду я лугам,
лугам,
Дзе мой мілы арэ
плугам»...

спявае Паўлінка (Ніна Севастынюк).

Публіка на момант заціхла — слухае.

Мясцовы настаўнік Аляксандр Закройшчык двоіцца і троіцца. Ён жа і арганізатар драматычнага гуртка, і яго рэжысёр, і суфлёр таксама. Рэпетыцыі адбываліся нядоўга, усяго няцэлы месяц. За такі кароткі час падрыхтаваць дзве п'есы — гэта надзвычай вялікая праца.

Прадстаўленне набліжаецца к канцу. За сцэнай Валодзя Касцючук аглядае свой гармонік. Каля яго групка моладзі. Гэта нядаўна арганізаваны ім хор. Валодзя ведае ноты, знаецца на музыцы.

Пасля выступлення хору аб'яўлен канец вечарыны. Людзі неахвотна падымаліся з сваіх месц.

Жывое, роднае слова на сцэне — гэта вялікая радасць для кожнага простага беларуса, з яго адкрытай, няхітрай душой. Вельмі добра, што кленіцкія артысты-аматары намераны выязджаць з беларускімі прадстаўленнямі і ў іншыя, акалічныя вёскі. Людзі будуць вам за гэта моцна ўдзячны, сябры!

С. ЯНОВІЧ.

фота — А. Амільяновіч

А людзей, што і голкі не ўваткнеш. Як бачым на здымку прадстаўленнем асабліва зацікавіліся жанчыны і дзяўчаты.

А вось сумная, прыгожая Паўлінка. Цяжка на сэрцы, заспяваць бы песню:
Дый чаго ж ты, дуб зялёны,
Пахінаешся?
Дый чаго ж ты, мой міленькі,
Задумляешся?
Ролю Паўлінкі выконвае Ніна Севастынюк.

— Пані дабрудзею, тваё бабскае дзела — маўчаць! Я собсцвенна, вось-цо-да, спрытны — тонка панімаю, што і як раблю, — не без гонару заявіў Пранцісь.

Хто не паспеў «уціснуцца» у перапоўненую залу, той камбінаваў «ад стараны».

Маё падарожжа

(Ад нашага карэспандэнта)

Стаяла ясная ціхая раніца. Далёка на гарызонце Шчэцінскага заліва нерухома застыў рыбацкі тральшчык. Прызнацца, першы раз у жыцці я ўбачыў мора. У гэты дзень туманнай раніцай поезд прымчаў мяне ў Свінауйсце — зграбнае і вядомае усёй Польшчы прыморскае мястэчка.

Ужо больш гадзіны я і мой новы сімпатычны знаёмы сябра Рышард Бутайла шпацыруем па марскім пляжы. У такі час на ім пустынна і ціха. Толькі хвалі нячутна ўзлятаюць на пясок, часамі падуе мяккі ветрык.

У пачатку нашай размовы сябра Бутайла просіць прабачэння за памылкі ў вымаўленні беларускіх слоў.

— Даўно я не чуў роднай мовы, — з сумам кажа ён. Далей расказвае аб сваім жыцці.

Свінауйсце мае вялікія перспектывы развіцця. Аб гэтых магчымасцях не без гонару гаворыць сябра Бутайла. Хутка тут будзе адкрыта вялікая лячэбніца салянак. У будучым прадугледжваецца развіццё мястэчка, як рыбацкай базы і турыстычнага цэнтра. Газета «Глос Шчэціньскі» у той жа дзень паведаміла, што Гарадской Радзе ў Свінауйсці прызнана 500 тыс. злотых на пабудову паромнай прыстані.

Вяртаемся дамоў. З-за дрэў паказваюцца першыя хаты са стромкімі чырвонымі дахамі.

У кватэры Бутайлы, ва ўтульным пакоі, стаіць невялікая біблітэчка. Ёсць у ёй скромная падборка беларускай літаратуры — Янка Купала, Янка Брыль і яшчэ некалькі аўтараў.

Сябра Рышард Бутайла зацікаўлена пытае мяне — можа ў Беластоку маецца большы выбар беларускай літаратуры?

З жалем падумаў я аб абыякавасці нашага таварыства да справы гандлю беларускай кніжкай...

На адвячорку ўзняўся моцны вільготны марскі вецер. Сябра Бутайла прывёў мяне да парома. Развітальны поціск рукі.

Вечарам буду ў Шчэціне — трэба там наведаць гурток Беларускага таварыства.

За акном вагона паволі расплываецца ў асенняй імгле панарама мястэчка.

* * *

З вакзала Шчэцін-Цэнтральны шафёр таксі дакладна завёз мяне па адрасу кватэры Міхася Артышэвіча — старшыні гуртка Беларускага таварыства.

У сябра Артышэвіча працоўны дзень канчаецца апоўначы. Мала мае вольнага часу. Робіць магістарскую працу па чыгуначнаму транспарту.

Памалу разгаварыліся мы аб справах гуртка БГ-КТ. Мілы субяседнік заклапочана адшукаў у каланадзе кніжак каля сарака членскіх дэкларацый. — Але многіх членаў ужо хіба няма ў Шчэціне, выехалі, — дадаў.

Гэта, бадай, усё, што мог сказаць аб бягучых справах гуртка...

На другі дзень адбылася ў нас, так сказаць, «нарада» пры ўдзеле яшчэ двух членаў гуртка. «Нарада» ў парку, на лаўцы. Ну, бо дзе ж можна лепш пагаварыць аб справах? Гурток не мае свайго пастаяннага кутка!...

І дзіўная справа — з кім бы не гаварыў аб развіцці дзейнасці таварыства, дык кожны дамагаецца штатаў!

— Патрэбен спецыяльна аплачваемы чалавек, — кажуць.

На маю думку, сябры, нават найлепшыя штатныя працаўнікі ў таварыстве ніколі не вырашаць актуальных праблем, калі не будзе добра арганізаванага актыву.

С. ЯНОВІЧ

ЯНКА БРЫЛЬ

3)

Сэрца Камуніста

Трыццаць гадоў таму назад быў ён здаровым, жыццерадасным хлопцам. Біў палі на будаўніцтве панскага млына, касіў у маёнтку, качаў і падымаў бярвенні на лесапільні, хадзіў па вёсках падручным у печніка... Рабочы дзень вымяраўся ўсходам і заходам сонца, зарплата — няшчодрай ласкай пана і кулака. Аднак маладосці хапала на ўсё — на цяжкую працу, на холад і голад, на кнігу, на ўдзел у вясковай самадзейнасці, на бяссонныя шэпты з любімай дзяўчынай і — галоўнае — на тое, што рабіла жыццё яго значным, патрэбным і радасным — на падпольную працу.

Мястэчка Ярэмічы, з царквой на плошчы і з карчмой над Нёманам — двума культурнымі цэнтрамі, характэрнымі для мноства такіх населеных пунктаў, не адставала ад жыцця, якім жыла ў той час уся Заходняя Беларусь. Адарваная суровым лёсам ад усёй Савецкай Радзімы, названая «ўсходнімі крэсамі» панскай дзяржавы, Заходняя не скарылася. Неперамажнымі былі ідэі ленінскай партыі, што і сюды прыйшлі ўвосень семнаццатага года; назаўсёды заселі ў народнай памяці тыя нямногія месяцы, калі і тут жыццём кіравалі Саветы. На магілах герояў рэвалюцыі і грамадзянскай вайны не гаслі кветкі; не змаўкала рэвалюцыйная песня на панскіх палях і ў саламяных вёсках; на верхавінах бяроз і на тэлеграфных слупах няспынна і незлічона ўспыхвала полымя сцягоў. Начамі грозна шамацелі трава і дарожны пыл пад босымі нагамі паўстанцаў, стрэлы якіх даходзілі да каралеўскіх залаў Бельведэра, дзе хмурыў калматыя бровы і па-фельдфебельску лаяў міністраў сацыял-рэнегат Пілсудскі. «Морам узбунтаванага хамства» называлі паны свае ўсходнія калоніі, ніяк не могучы дабіцца таго, каб у жылах насельніцтва іх застыла ад жаху рэпрэсій кроў.

У Ярэмічах была кааператыўная крама «Сполэм», за прылаўкам якое стаяў вясёлы гарманіст і танцор Валодзя Царук. Па абсаджаным векавымі ліпамі гасцінцы з Ярэміч у другое мястэчка, Турэц, дзе апроч царквы і карчмы, былі яшчэ пастарунак, гміна і пошта, кожны дзень хадзіў з паштальёнскаю торбай высокі юнак Павел Жалезняковіч. На першы погляд ўсё гэта было зусім звычайна: Валодзя балагурыў у краме, каб прыдбаць грош-другі для сям'і, якой не соладка жывецца з бядняцкай гаспадаркі, а Павел — гэты наогул сірата, жыве пры братавай сям'і чужым чалавекам, і тыя паўзлота ў месяц ад кожнага, хто атрымлівае газеты, ды пяць грошаў за кожнае дастаўленае пісьмо — вялікія грошы для хлопца(які лета-зіма валочыцца па заработках... Толькі вельмі нямногія ведалі, што крамнік Валодзя, нядаўні ўдзельнік грамадзянскай вайны, узначальвае падпольны райком партыі, а паштальён Павел працуе тэхнікам па дастаўцы і распаўсюджванню камуністычнай літаратуры, арганізоўвае ў навакольных вёсках партыйныя ячэйкі. Для гэтай мэты крама «Сполэм» нядрэнна служыць месцам сувязі, а паштальёнская торба легальным шляхам дастаўляе для «не зусім дакладных» (фіктыўных) адрасатаў лістоўкі і пісьмы з падпольнага цэнтра. Літаратура фашысцкага крою, дзякуючы той самай торбе, не магла пранікнуць у масы нават і бясплатна.

Улетку 1926 года паштальён быў западозраны і першы раз трапіў у лапы дэфензівы. Першыя катаванні не разгадалі падпольнай загадкі, а толькі дапамаглі Паўлу ўпэўніцца, што і ён — не горшы за іншых хлопцаў, што і ён можа верыць у самога сябе. Ніколі яму не забыцца таго дня, калі ён вярнуўся дахаты з падвала пастарунка: як паціскалі руку яго сябры, як увечары цалавала яго, свайго героя, любімая дзяўчына!..

Другі арышт, праз два месяцы, быў канцом падпольнай працы Паўла Жалезняковіча, Уладзіміра Царука і некаторых іншых таварышаў Ярэміцкай арганізацыі.

Пасля таго, як была спынена партызанская барацьба, адзін з партызан, схаваем яго пад літарай К., прыйшоў да начальніка ваяводскай дэфензівы ў Навагрудку, вядомага ката Лабяка, і завербаваўся правакатарам. Падполле верыла гэтаму К. за яго партызанскае мінулае, і здрадніку нейкі час удавалася выступаць у многіх мясцінах «прадстаўніком падпольнага абкома». Аднак рэвалюцыйная пільнасць перамагла даволі хутка. Гаду не памаглі ні лісіныя хітрыкі, ні панскія пісталеты ў абедзвюх кішэнях штаноў. У гумне на хутары, куды «таварыша» прывялі начаваць, хлопец з суседняй вёскі, камуніст Есіп Н. разбудзіў яго на досвітку і, крыкнуўшы: «Смерць правакатару!», гвазднуў шворнам па мазгаўні... На сталы розум, як разважалі потым у турэмных камерах ярэміцкія таварышы, справа гэтая магла быць уладжана вельмі проста. Але падвяла маладая рамантыка. Труп вырашылі ўкінуць у «Клемансаў вір», дзе Вуша ўпадае ў Нёман. І не проста ўкінуць, а прывязаўшы да шыі бочку зацвярдзелага цэменту... Вада ў Нёмане — празрыстая і на глыбіні: рыбакі заўважылі і выцягнулі тапельца. Паліцыя апазнала ў ім «свентэй паменці» Аляксандра К.

Назаўтра Павел вярнуўся з рэпетыцыі самадзейнага спектакля вельмі позна: праводзіў сваю дзяўчыну. Доўга не спалася, а потым быў дзіўны сон: здаецца, зноў арыштавалі, зноў дапытвае яго той самы Дэрцэвіль, начальнік стаўбцоўскай павятовай дэфензівы... На досвітку пачуўся стук у акно і ў дзверы...

Паліцыі ў Ярэмічы наехала многа, з усіх навакольных пастарункаў; прыехаў сам пан Лабяк са зграяй ваяводскіх дэфензіўшчыкаў. Значна пазней хлопцы даведаліся, што паны баяліся бунту; у той дзень Павел і іншыя сябры пераканаліся толь-

(Працяг на стар. 6)

1. Баваўняна сукенка, аздобленая гузікамі і шырокай бейкай у тон сукенкі.

2. Зручны для штодзённай работы сарафан; да яго можна падбіраць розныя блузкі.

3. Сукенка з шарсцяной тканіны, аздобленая чорнымі гузікамі.

4. Сукенка - касцюм з шарсцяной тканіны. Спадніца сабрана ў складку.

5. Сарафан з завужанай knізу спадніцай.

З балгарскага часопіса «Божур»

Як карміць кур зімою

Куры павінны несціся і зімою. А каб так было, трэба, каб куры зімою мелі цёплы хлеў і былі добра кормлены.

Курыца ў дзень зімою павінна атрымаць: каля 130 — 150 гр. корму, у гэтым каля 50 гр. зерня, 50 гр вотрубяў, 30 — 50 гр. бульбы. Замест вады найлепш даваць адцягнутае малако, або каля 25 гр. тварагу ў дзень на штуку.

Да корму мяккага трэба дадаваць крэйды — 3 гр. і солі — 1 гр. на штуку. Усе гэтыя кармы знойдуцца ў гаспадарстве. Але добра даваць курам зімою і некаторыя вітаміновыя і мінеральныя дадаткі, якія прадаюцца ў крамах.

Карміць найлепш 3 разы ў дзень: рана зерне, на абед мяккі корм з варанай бульбы з дадаткам осыпкі і тварог, на вячэру — зерне. Корм найлепш падаваць у кормніках.

У курніку павінна быць чыста. У адным рагу трэба насыпаць пяску — для купання курам. У дні з тэмпературай вышэй 5° непажадана выпускаць курэй на двор. Дзеля здароўя курэй трэба даваць дзяўбсці сырую капусту.

Калі перад вясной пачынаем збіраць яйкі ча вывадак куранят, трэба асабліва дбаць пра курэй. Даваць корм багаты вітамінамі, якія будуць спрыяць нараджэнню здаровых куранят. Добра ў гэты час даваць курам сырую моркву — 30 гр. у дзень на штуку, калі ёсць магчымасць тран — 2 гр., прарошчанага зерня — 10 гр. Дадаткі гэтыя мяшаюцца з галоўным кормам.

Л. ВАЙТОВІЧ

Вучыся ўмеру добрым манерам

Суседзі і госці

Выхаваны чалавек уважліва і ветліва адносіцца да суседзяў, ахоўвае іх спакой (прывучаючы да гэтага і сваіх дзяцей); ён не будзе, напрыклад, уключаць на поўную магутнасць радыёпрыёмнік, не будзе моцна спяваць; адыходзячы з дому, не забудзе выключыць радыё. Яму ўласціва прывычка: перш чым увайсці да суседа — пастукаць, папярэдзіўшы тым самым аб сваім прыходзе.

Адразу ж у пярэдняй неабходна пакінуць галаўны ўбор (жанчына можа не здымаць галаўнога ўбору). Верхняе адзенне здымаюць у адказ на прапанову гаспадароў. Заходзіць у пакой у верхнім адзенні не рэкамендуецца. Пры сустрэчы госця ўважлівы гаспадар абавязкова папросіць яго спачатку раздзецца (жанчыне дапаможа зняць верхняе адзенне), затым падасць крэсла або прапануе крэсла і толькі пасля гэтага пачне гутарку. Не рэкамендуецца прапаноўваць прышоўшаму сесці на ложак або самому ўсаджвацца на яго.

Калі вы ўвайшлі ў якой або службовы кабінет і там у гэты час нікога не аказалася, пачакайце ў калідоры.

Калі ў вас знаходзіцца наведвальнік або госць і адначасова прыйшоў яшчэ хто - небудзь, неабходна пазнаёміць іх.

Калі вы не разлічылі і зайшлі да знаёмых у час абеду і вас запрашаюць да стала, лепш адмовіцца, падзякаваўшы.

Сэрца Камуніста

(Працяг са стар 5)

кі, што «свентэй паменці» К. рабіў дэфензіве немалыя паслугі...

У той пагодлівы восеньскі ранак высокі, вясёлы юнак у кайданах, з клункам «рэчавых доказаў» за плячыма (старая вопратка падзёншчыка, на якой знайшлі плямку крыві) выйшаў у доўгі, бясконцы шлях нечалавечых пакут, каб вярнуцца дахаты, у роднае Наднямонне, праз трынаццаць гадоў — у верасні незабыўнага трыццаць дзевятага.

...Ах, Валодзя, Валодзя!.. Як усё ясна і проста было з табою, наш старэйшы, разумны, вясёлы дружа!.. Адзін толькі раз і ты разгубіўся...

Як толькі быў апазнаны тапелец, маладыя сябры спалохаліся і проста хацелі махнуць за граніцу, у СССР. Чатыры ўдзельнікі справы прыйшлі да пятага, кіраўніка: « Што цяпер будзем рабіць?» Валодзя спачатку па-свойму смяяўся: «А хто давэдзе, што гэта мы?...» А потым затужыў і ён. З тугой сваёй пайшоў да старое маці. І яна адказала яму па-народнаму: «Не, не хавайся сынок, бо людзі скажуць, што ты іх прадаў. Пачнуць іншых саджаць — пачнуць людзі наракаць на цябе... Што ўжо будзе ўсяму міру, тое і бабінаму сыну!..» У той час лютавалі «доразьныя» (палявыя) суды, часта-густа па ўсёй панскай краіне скрыпелі шыбеніцы. А ўсё ж ярэміцкія хлопцы не спалохаліся іх, пайшлі насустрач свайму лёсу.

Пасля жахлівых дзён і начэй катавання ў пастарунку, якімі кіраваў сам пан Лабяк, прыйшла палёгка — турма. Нічога не выціснуўшы з хлопцаў, дэфензіва аддала іх у рукі астрожных «дазорцаў» і пшадоўнікаў». Спачатку — у Навагрудак. Да палітвязняў не пусцілі, а замкнулі, па адным, у перапоўненых камерах крымінальнікаў — з канакрадамі, забойцамі, самагоншчыкамі, цёмным і затхлым побытам якіх адзінаўладна кіравалі рэцыдывісты. Юнак, які ўжо ведаў Леніна і Горкага, які ўжо меў падставу ганарыцца сабой — барацьбітом за народную справу, Павел не паддаўся і тут: не толькі сам не захацеў прайсці ўвесь ідыёцкі цыкл агідных, садысцкіх «гульняў», якія павінны былі праходзіць усе навічкі, але паўстаў у абарону іншых, вельмі хутка скарыўшы каго сваёй маральнай чысцінёй, а каго рашучасцю да канца абараняць чалавечую годнасць.

Ніколі яму не забыць таго дня, калі прыйшла першая падаянка з волі, ад таварышаў, як ён дзяліўся чорным вясковым хлебам і махоркай з сябрамі па камеры, не могучы стрымаць слёз гордай радасці: таварышы памятаюць яго, якая гэта сіла — таварышы-камуністы!..

Да суда прайшоў цэлы год. Жнівеньскім ранкам з навагрудскай турмы іх — Паўла, Валодзю, Сеню Носа і Міколу Царука (той, хто забіў правакатара, і некалькі іншых таварышаў нейкім цудам не былі арыштаваны) — вялі пад моцным канвоем: дванаццаць паліцыянтаў пешых, спераду, як душа ўсёй справы, — шпік-дэфензіўшчык у цывільнай вопратцы, ззаду — два конныя паліцыянты. Дзень быў кірмашны, і таму ў суд вялі іх раненька, ускраіннымі вуліцамі. Летась, якраз у гэты самы дзень, на «спаса», у Навагрудку адбылася бурная дэманстрацыя, якая здалася мясцовым уладам пачаткам рэвалюцыі... Судзілі па царскаму кадэксу, якім пілсудчыкі карысталіся да 1932 года. Карычневыя плямкі на Паўлавай рабочай вопратцы экспертыза прызнала яго ўласнай крывёю, затое парсюкова кроў, саскрэбленая з санак у адрыне Валодзі Царука, была аўтарытэтна прызнана крывёю правакатара К. Падстаўныя сведкі абвінавачання блыталі, як хто мог. А ўсё ж «высокі суд» справіўся са сваім заданнем і ў гэтым выпадку: Валодзю далі дзесяць год па 453-му артыкулу мікалаеўскага кадэкса (забойства), а Паўлу, Сеню і Міколу, праз два месяцы, асобна — па чатыры гады катаржнай турмы, згодна з артыкуламі 100 і 102, як членам КПЗБ і нейкім «арганізатарам узброеных баявых дружын» на Навагрудчыне. На гэтым, другім судзе і Валодзю заадно дадалі, па двух апошніх артыкулах, яшчэ чатыры гады. Пракурор апеліраваў, каб Паўлу, Сеню і Міколу дадаць яшчэ артыкул 453. Яшчэ праз два месяцы варшаўскі «сонд найвышшы» згадзіўся з віленскім апеляцыйным судом і таксама задаволіў «патрыятычную» просьбу пана пракурора: усіх чатырох «злачынцаў» прысудзілі да пажыццёвага зняволення. Апеляцыйны суд вынес сваё рашэнне на той падставе, што... Уладзімір Царук не мог адзін забіць «свентэй паменці» К., а ў даносах апошняга дэфензіве, апроч Царука, упамінаюцца і імёны трох астатніх падсудных.

На смутак свой і на спачуванні сяброў хлопцы адказвалі: «Нічога, мы — «бестэрміновыя», але паны яшчэ больш не ведаюць свайго тэрміну!»

Таварышаў развезлі па розных турмах краіны, разлучыўшы, як здавалася, назаўсёды. Значна пазней Павел даведаўся, што Сеня звар'яцеў у вронкаўскай адзіночцы. Першагамая палітвязні крычалі праз краты: «Няхай жыве сусветная рэвалюцыя! Няхай жыве народная Польшча! Няхай жыве СССР!..» Стражнік стрэліў у Сенява акно з газавага пісталета, і неўзабаве хлопца перасадзілі з адзіночкі ў адну з дзвюх камераў пры турэмнай бальніцы, з таўсцейшым шклом і гусцейшымі кратамі. Пасля завезлі ў Грудзёндз, у турму для псіхічна хворых, дзе ён нястомна кідаўся ў шэрым каменні чатырох сцен і дзіка крычаў: «Га-аз!..» З Валодзем Павел сустрэўся праз некалькі год, зусім нечакана.

(Працяг будзе)

Хроніка БГ-КТ

Мінулы тыдзень быў вельмі багаты вечарынамі, на якіх у прыгнятаючай большасці можна было пачуць мастацкае беларускае слова ў выкананні самадзейнікаў.

* * *

13.I. гурток БГ-КТ у Шчытах адыграў п'есу «Пярэстая красуля» і «Боты». Выступілі таксама танцавальная група і хор. Як мы ўжо пісалі, кіраўніком і арганізатарам мастацкай самадзейнасці ў Шчытах з'яўляецца маладая настаўніца Галя Карпюк. Вёска Шчыты яшчэ ніколі не мела так шырока разгорнутага культурнага жыцця. Выступленне самадзейнікаў карысталася заслужаным поспехам.

* * *

14.I. Гурток БГ-КТ у Парцаве выступаў з п'есай Янкі Купалы «Прымакі». Пасля пастаноўкі моладзь весела і культурна танцавала.

* * *

14.I. адбылося пасяджэнне членаў партыі пры Бельскім аддзеле БГ-КТ. Была абмеркавана справа шырэйшага культурна - асветнага ўплыву БГ-КТ на беларускае насельніцтва. На гэтым жа пасяджэнні выбрана сакратара партыйнай групы — Якуба Базылюка.

М. Х.

Першы раз у Райках

Некалькі тыдняў таму ў Райках (Бельскі павет) моладзь арганізавала мастацкі гурток. Гурток адразу энергічна ўзяўся за працу і ўжо 18 студзеня даў першую пастаноўку п'есы «Мікітаў лапаць».

Выдатным арганізатарам у гуртку з'яўляецца Уладзімір Філімонюк, які сваім прыкладам падбадзёрвае іншых у працы.

Пасля пастаноўкі «Мікітавага лапця» моладзь з Раек будзе рыхтаваць наступную п'есу для пастаноўкі.

Мастацкі гурток у Райках развару шыў усю вёску. Жыхары Раек вельмі цікавяцца працай і поспехамі сваіх маладых артыстаў.

(аа)

Адкрыты ліст да моладзі вёскі Кутавая Гайнаўскага павета

Дарагія сябры! Дайшлі да нас слухі, што ў вашай вёсцы няма ніякай маладзёжнай арганізацыі. Суседнія вёскі Ласінка, Кленікі, Райкі бурляць жыццём, арганізуюць мастацкія калектывы, выязджаюць з пастаноўкамі ў суседнія вёскі. А ў вас ціха, манатонна... Ці сапраўды ў вас няма магчымасці нічога зрабіць, каб жыццё ваша стала вясялейшым, цікавейшым?

У вашай жа вёсцы ёсць каля 50 дзяўчат і хлапцоў. А гэта ўжо вялікая сіла! Пяцьдзесят маладых людзей у вёсцы можа, як кажа паговорка «горы варочаць». Чаму ж тады вы, маладыя, можаце сцярпець існаванне культурных і грамадскіх аблогаў у сваёй вёсцы? Ці ж не лепш будзе, калі возьмецеся і супольнымі сіламі на справе дакажаце, што вы не горшыя за сваіх суседзяў.

Што-ж нам рабіць? спытаеце мо'.

Ахвотна вам парадзім. Найперш, зразумела, трэба згуртавацца. У паасобку, кожны сам сабе, нічога не зробіце. У грамадзе сіла!

Якую арганізацыю выбераце — ці, то будзе гурток Беларускага таварыства, ці Саюза сялянскай моладзі, ці ЛПЖ — гэта ўжо справа вашая.

Згуртаваўшыся ў адно цэлае, пачнеце работу.

Шмат вашых дзяўчат і хлапцоў маюць добрыя галасы. Збярыце іх, папрасіце дапамогі ў настаўніка і пачніце спяваць. Пабачыце, як хутка вырасце ваш уласны хор.

Няма ў вас у вёсцы пляцоўкі для летніх танцаў і ходзіце вы на пляцоўкі ў іншыя вёскі. А вось прыгатоўце цяпер матэрыял, а ўвесну збудуеце пляцоўку, і ніхто не будзе з вас смяяцца, што не маеце сваёй уласнай.

Мы шчыра радзім, бо хочам, каб у вашай вёсцы закіпела работа, каб вамі можна было пахваліцца ў «Ніве». А гэта мы абавязкова зробім, як толькі будзе за што.

Падарунак

У канцы месяца снежня — як бы ў падарунак на Новы Год — пажарнікі ў Крынках атрымалі ўжо сваю машыну. Шафёрам назначан вядомы мясцовы механік Клімовіч.

Цяпер пажарная каманда будзе значна больш аператыўная.

(ся)

Чытачы пішуць

Гандлевая каламыйка ў Чыжах

Амаль тры гады прадаўшчыком у нашай вёсцы Чыжы (Гайнаўскі павет) быў гр. Чанюк і ніколі ён не меў манка. Не спадабалася гэта камусьці з дзеячоў грамадскай рады ў Чыжах і на месца Чанюка паставілі новага прадаўшчыка гр. Кіндзюка.

Пасля трох тыдняў аказалася, што Кіндзюк пратаргаваў. Змянілі Кіндзюка і паставілі Раманюка. А гэты яшчэ больш зрабіў манка, аж на 9 тысяч. Знялі і Раманюка, ды паставілі Хмеля. І гэты ўжо нарабіў манка. Усё ж яшчэ таргуе. Цікава, як доўга гэта будзе?

Ь. П.
Чыжы

З жыцця вёскі Плёскі

Многа моладзі

Я часта чытаю ў «Ніве» аб тым, як моладзь у іншых вёсках арганізуе ў сябе мастацкія гурткі, спявае, ставіць п'есы, а нават з сваёй праграмай выязджае ў іншыя вёскі.

У нашай вёсцы Плёскі таксама ёсць моладзь і многа яе, а вось мастацкага гуртка ў нас яшчэ няма. Можа наша моладзь, чытаючы гэтыя мае словы ў «Ніве», набярэцца ахвоты і арганізуе ў сваіх Плёсках мастацкі гурток. Цэлая вёска была б гэтым, напэўна, вельмі задаволена.

Увага, слупы пападгнівалі!

У Плёсках ёсць электрычнае святло. Праведзена яно, зразумела, ужо цяпер, пры народнай уладзе, дакладней — у сярэдзіне 1953 года. Аднак за некалькі год некаторыя драўляныя слупы паспелі падгніць і... пахіліліся над стрэхамі вясковых хат. А трэба сказаць, што гэтыя стрэхі часта бываюць яшчэ саламяныя.

У сувязі з гэтым я хачу звярнуць увагу нашых гаспадароў на небяспеку, якая можа пагражаць у выпадку, калі такі слуп зваліцца на саламяную страху.

Электрычная энергія рэч цудоўная, але пры нядбайнасці і лёгкадумнасці можа быць небяспечнай.

На падставе лістаў
ПЕЦІ ІВАНЮКА
з Плёскаў
апрацавала вл

На адрас Грамадскай рады нарадовай Валілы-Станцыя

Жыхары гэтай грамады падняла многа абавязацельстваў, аднак ніводнага з іх не выканалі. Дарогі адной нават пядзі не адрамантавалі. З вёскі Пілатоўшчына і Язэпава ніводзін жыхар з хаты не выходзіў на чын.

Мост у Случанцы пабудаваны ўжо некалькі год, толькі калі на яго ўз'ехаць, дык трэба ў парожні воз упрагаць пару коней, бо адзін не ўцягне воза на стромкі насып з пяску. Калі ж гаворыць аб самім мосце, дык нічога сабе — добры. Варта было б, каб і ўз'езд на мост быў таксама добры.

АД РЭДАКЦЫІ: Просім прабачэння ў нашых чытачоў за недакладнасць у адным з папярэдніх нумароў «Нівы» адносна чыну жыхароў вёсак Пілатоўшчына і Язэпава, аб якіх мы пісалі, што нібы чынамі адрамантавалі 150 м. дарогі. Аказваецца, яны не адрамантавалі «нават пядзі».

Высвятлем, што інфармацыю аб 150 метрах адрамантаванай дарогі наш журналіст узяў у Грамадскай радзе нарадовай Валілы-Станцыя.

Янку Рубчэўскаму — сакратару Варшаўскага аддзела БГ-КТ — у сувязі з трагічнай смерцю яго бацькі — Сяргея Рубчэўскага, шчырае спачуванне выказвае

Галоўнае Праўленне БГ-КТ
і Рэдакцыя «Нівы».

Яшчэ раз аб календары на 1959 г.

Ужо трэці год ГП БГ-КТ выдае Беларускія Календары. І ў гэтым годзе, як мы ўжо пісалі, такі каляндар вышаў на 1959 г. Аб патрэбе такога календара сведчаць сотні заявак нашых чытачоў, якія атрымлівае рэдакцыя і Гал. Праўленне Таварыства Кожны год 5 — 6 тыс. календароў трапіла ў рукі беларускага насельніцтва ў Польшчы.

Праўда ў гэтым годзе каляндар па тэхнічных прычынах вышаў з друку позна. Усё ж думаем, што нашае грамадства падтрымае ініцыятыву нашага Таварыства і так, як і ў мінулых гадах, раскупіць календары на 1959 год.

Каляндар выглядае прыгожа і мае 64 старонкі. Цана 5 зл.

(мб)

Скрыпка дзеда Міколы

Слухаючы, як дзед Мікола іграе на скрыпцы, забываеш аб усім на свеце. Гэта не зачараваная скрыпка, гэта звычайная скрыпка старога Міколы Беразаўца з Лапухоўкі ў Гайнаўскім павеце. Дзеду Міколе ўжо 70 гадоў, яго ведае ўся аколіца — старэйшыя, моладзь і дзеці.

Дзед і не памятае, калі стаў іграць на скрыпцы, вядома што іграе з самых маладых гадоў. Без яго не абышлося ні вяселле, ні забава, ні вечарына. Борздкія беларускія полькі, розныя іншыя танцы. А як жа імя доўна выводзіць яго смык мелодыю «лысага» — вядомага ў Лапухоўцы і аколіцы народнага танца...

Дзедка Мікола не толькі іграе, ён і спявае, ведае шмат розных народных песень і прымавак. Летам часта можна ўбачыць дзеда Міколу пад дрэвам са скрыпкаю. Вакол яго поўна моладзі, зачараванай яго песняй і скрыпкай. Узімку людзі запрашаюць дзеда Міколу дахаты, каб пайграў і паспяваў. Нягледзячы на старэчыя гады, дзед Мікола адчувае сябе здаровым мабыць таму, што ён пастаянна прабывае з моладдзю, а для таго скрыпка і песня з'яўляюцца неад'емнай часткай яго жыцця.

Тэкст і фота — аа

Моладзь піша

Дапамажы нам, рэдакцыя

Звяртаемся да вас з просьбай, дапамажыце нам уладзіць справу забаў для моладзі. А справа выглядае так.

Некалькі месяцаў назад старэйшыя мужчыны пабіліся на забаве ў нашай вёсцы і заплацілі 500 зл. кары. З таго часу ўлады забаранілі нам арганізоўваць у вёсцы забавы.

Гэта было б добра, калі б моладзь мела свой клуб і магла наладзіць культурную працу. А што можам рабіць у такім выпадку, калі клуба няма?

Моладзь цэлымі вечарамі таўчэцца па хатах, а пагуляць жа хочацца.

Т. ХАМАНСКІ
Крывяцічы
Бельскі павет

АД РЭДАКЦЫІ: Думаем, што Павятовая Рада нарадовая ў Бельску разгледзіць гэтую справу і дапаможа моладзі ў арганізацыі культурнага жыцця.

ПЕЦЯ АБРАМЧУК і чытач, які падпісаўся мянушкай ЧУДАК ЛУКАШ — гумар слабы, не выкарыстаем.

Я. С. — Пішаце, чаму ў «Ніве» так многа літар не выбіваецца — «Ніву» набіраем на старым лінатыпе, які мае і старыя ўжо «матрыцы». Спадзяемся, што хутка друк у «Ніве» наладзіцца. Друкарня ў хуткім часе абяцае забяспечыць нас новымі «матрыцамі», якія будуць лепей адбіваць літары ў металу.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Białk. P-2

Усякая ўсячына

Знайшла спосаб

Дзевяць разоў мусілі прыязджаць працаўнікі газоўні ў Парыжы ў адно і тое самае памяшканне, каб направіць штораз то новае пашкоджанне газавай інсталяцыі.

Паліцыя правяла следства, у часе якога служанка прызнала, што калі працаўнікі газоўні першы раз папраўлялі інсталяцыю, яна ад першага погляду закахалася ў аднаго тэхніка і, каб магчы яго пабачыць, яна наўмысле псула інсталяцыю. Узрушаны гэтым, тэхнік абяцаў ажаніцца з дзяўчынай пасля звароту яе з турмы, куды яна была пасаджана за псуццё інсталяцыі і ашуканне улад.

Барацьба за смерць

Дзевятнаццацігадовая дзяўчына Аніта з Вены скочыла з мэтай самазабойства з моста ў Дунаі. Бачачы гэта, 24-гадовы Голенлонцэр, не доўга думаючы, скочыў у ваду, каб выратаваць яе. У вадзе разыгралася драматычная барацьба, бо Аніта баранілася як магла перад няпрошаным выратавальнікам. Барацьба магла б скончыцца смерцю абодвух, каб тымчасам не паспела лодка, у якую выцягнулі нячўдалую самазабойцу і яе выратавальніка.

Папугаі

Адзін гандляр птушкамі з Буэнас - Айрэс прадаваў тузінамі папугаі, якія гаварылі на розных мовах. Дзіўным было толькі тое, што прынесеныя ў памяшканне пакупшчыка, папугаі наогул пераставалі гаварыць. Таямніца выкрылася толькі тады, калі паліцыя даказала, што за папугаяў гаворыць сам прадавец, які быў брухамоўцам.

Чорны дзень камінара

— Гэта быў мой найчарнейшы дзень у жыцці, — гаварыў камінар у Капенгагене. Калі ён чысціў комін, сарваўся ў яго венік. Ён улез у комін, каб дастаць венік, сарваўся сам і так заграз, што не мог вылезці. У доме знаходзілася толькі адна глухая, як пень, жанчына, якая не чула яго крыку і спакойна палпаліла ў печы, дзівячыся, што ўвесь дым верне на памяшканне.

Толькі пасля доўгага крыку пачула яго на панадворку некалькігадовае дзіця, якое склікала людзей. З трудом камінара выцягнулі з коміна.

Засмучаная пацыентка

— Вам патрэбна прымаць жалеза — гаворыць доктар.

— А як жа я яго буду браць — спалохалася пацыентка, — мае ж зубы такія слабыя што ледзь хлеб магу грызці! (кв)

Выбраў

Зыйшоўся мудрэц з мужыком ды пытае: — Скажы но чалавеча, каб ты знайшоў на дарозе розум і грошы, што ты ўзяў бы?

— Я ўзяў бы грошы — адказаў мужык.

— А я ўзяў бы розум — адказаў мудрэц.

— Ну, пэўна, кожны бярэ тое, чаго не мае — закончыў мужык. (б)

Не памагла

Лекар да гаспадара: — Давайце зашчапіць хлопчыку воспу, бо будзе кепска.

Гаспадар: — Калі сын майго суседа меў зашчэпляную воспу і ўсё-роўна ўтапіўся, і што яна яму памагла? (ш)

Асноўнае — грошы

Цесць да зяця:

— От, маеш табе, дарагі зяць, пасаг дзесяць тысяч злоты, але прысягні, што наша Анечка будзе з табою шчаслівай.

Зяць: — Зараз, зараз, грошы пералічу. (ш)

Службіст

Міліцыянер вярнуўся са службы і моцна заснуў.

— Уставай, — будзіць яго жонка, — злодзей улез у хату.

— То ідзі і пакліч службовага міліцыянера, я ўжо па службе, — адказаў муж. (ш)

У аптэцы

— Ці маеце вы што супроць сівых валос? — пытае пацыент.

— Нічога апрача глыбокай пашаны, — адказвае аптэкар (кв)

У вагоне

Муж пытае жонку:

— А што, Кацярыначка, добра табе сядзець?

— Дужа добра.

— А ці не холадна?

— Не, зусім не.

— А ці не цягне акна?

— Ні-ні.

— Ну, дык пусці мяне туды, а сама сядай на маё месца

Міх. Панф

У турме

Дырэктар турмы:

— У нас такі закон, кожнаму вязню даць працу па яго спецыяльнасці. А, вы, якую спецыяльнасць маеце?

— Я лётчык — адказаў вязень.

Не даруе

Жонка уцякла ад мужа. Праз кароткі час яна вярнулася назад і просіць мужа, каб ён гэта дараваў. А муж кажа:

— Затое, што ты ўцякла ад мяне, я магу табе дараваць, але затое, што назад вярнулася я табе ніколі не дарую

Міх. Панф

Вельмі проста

— Чаму ты, Надзя, не выходзіш замуж?

— Я і не збіраюся гэтага рабіць. У мяне дома ёсць кошка, сабака і папугай. Яны вельмі добра замяняюць мужа.

— Як жа гэта? — пытае Каця

— Вельмі проста, бо сабака варчыць, папугай ругаецца з ранку да вечара, а кошка кожную ноч уцякае з дому.

Верацяно

Калі люты вецер б'ецца між хатамі цеснай вуліцы, як звер, што імкнецца вырвацца на прастор, а ў вокны лупіць камякі снегу, нібы просяцца ў хатняе зацішша, тады прыемна пасядзець перад цёплай печкай, з якой хіжа скачуць чырвоныя языкі полымя.

За акном халодны зімовы вечар, час-ад-часу ў печы трашчаць палены, рассыпаючы іскры, якія ляцяць, быццам зоркі з неба, і гаснуць, не даляцеўшы да зямлі. У кутку хаты манатонна бурчыць верацяно, яно навявае сон і чалавек забывае непагоду, паддаецца прыемнаму адчуванню цеплаты.

У той час, калі гаспадар пазяхае з нуды, спрытныя рукі гаспадыні цягнуць тоненькую ніточку, а старанчыя пальцы штораз пасоўваюцца по ніточцы, правяраючы ці яна роўненька. Верацяно ў гаспадарцы — важная рэч і ў умелых руках можа свет задзівіць.

У некаторых хатах у зімовыя вечары гул верацён замяняецца клёпаннем станка ткачыхі. З часам праходзіць зіма, настае сонечны май і тады на зялёных лужайках сцелюцца белыя ільняныя дарожкі — прадукт працы й доўгія зімовыя вечары. Сонейка паступова выбеліць, гаспадыня выгладзіць і гарадскім прастафілям прыходзіцца дзівавацца даматканай тканню

Узімку, здараецца, заблудзіць у вёску дакладчык. Наб'ецца народу ў вясковы клуб, прагнучага новых ведаў, а дакладчык бурчыць манатонна, як верацяно, перажоўвае вучоную тэму. Пасля ў гарадскіх справаздачах будзе адзначана аб карыснай яго дзейнасці на вёсцы, а ў той жа час вясковыя людзі гавораць: «Прыязджаў чалавек гаварыў па-вучонаму — незразумела для нас, простых людзей».

На вёсцы ведаюць, як мала прыязджае ў іх асяроддзе людзей, якія ўмеюць цікава і забаўна гаварыць аб тых справах, якімі сялян цікавяцца. У горадзе многія памыляюцца ва ўяўленнях спакойнага вясковага жыцця.

Людзі на вёсцы, як верацёны, круцяцца ў сваіх штодзённых справах, клапоцяцца аб сваёй сям'і, клапоцяцца аб кароўцы, кабылцы, свіннях, аддаюць увагу курынаму сямейству, працуюць над сельгасабсталяваннямі і думаюць над многім іншым, ад чаго галава трашчыць, як пераспелы гарбуз.

Людзі добрыя, да гулу верацяна, як і да самога верацяна, трэба адносіцца з павагаваннем, як да верацяна працы, а на людзей пустых, якія круцяцца верацяном каля нас, не звяртайце ўвагі. Свет так ўстаноўлены, што і сярод працавітых пчол трутні знаходзяцца толькі трутні не карыстаюцца павагаваннем і ўспамінаў па сабе не пакідаюць.

Дзядзька Лявон.

Гарэлка

Людзі кажуць:
— Водка, водка...
Няўжо яна ім салодка?
А мне яна так пракудна,
Што сказаці нават трудна.
Хто гарэлку спамянае
То мяне аж страсане.
Я аднойчы насмактаўся,
Што па вуліцы валяўся,
Рваў рукамі свае грудзі
І крычаў: — Ратуйце, людзі!
Людзі беглі, як на дзіва,
Прыняслі мне квасу, піва
І кіслага малака.
Як кішкі прапалакаў,
То сказаў:
— Як буду жыці,
Водкі больш
Ня буду піці,
Каб ніхто больш не смяяўся,
Што я гары налізаўся.
Устыдна ж у XX веку
Маладому чалавеку
Гэтак моцна нахляптацца,
Каб па вуліцы валяцца
Раджу вам, мае сябры,
Зарачыся піці.
Водка — гэта не ёсць хлеб,
Можна й так пражыці.

МІКОЛА КРАЎЧУК

Заснуў

Малы Андрэйка не хоча заснуць. Бацька сядае ля яго і гаворыць:

— Я табе буду казкі расказваць.

— Добра, татка, згаджаецца Андрэйка.

Бацька расказвае гадзіну, дзве... Нарэшце змоўк. Маці, што была ў другім пакоі ўздыхнула з палёгкай.

Ціхенька скрыпнулі дзверы.

— Заснуў? — пытае маці.

— Так, мамка, нарэшце заснуў — праказаў у дзвярах Андрэйка.

(кв)

Даcціпны Яська

Настаўніца да Яся:

— Я растлумачыла табе дзеянне цяпла і холаду. Пад уплывам цяпла прадметы пашыраюць свой аб'ём, ад холаду — курчацца. Дай мне нейкі характэрны прыклад такой з'явы.

— Канікулы, — адказвае Яська.

— Ды пры чым тут канікулы? — здзівілася настаўніца.

— Летам яны доўгія, — працягваюцца аж два месяцы, а ўзімку кароткія — толькі два тыдні. (кв)

Ля вогнішча

— Фядул, чаго губы надуў?

— Сарочку прапаліў.

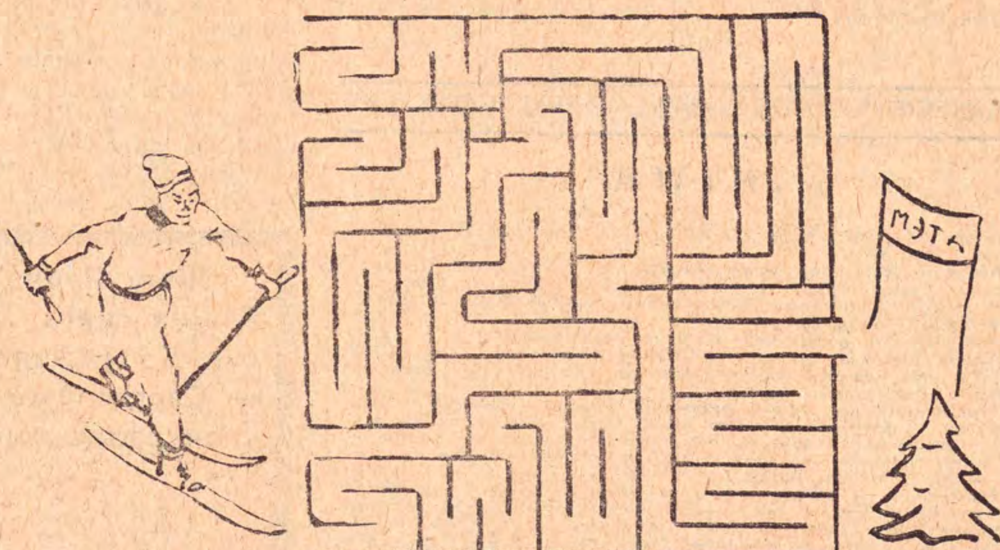
— Дык можна залатаць.

— Іголкі няма.

— А вялікая дзіра?

— Адзін каўнер застаўся.

У вольны час

У вольны час пашукай дарогі, якою павінен ехаць спартсмен, каб трапіць да мэты.